

Három az egyhez

A minap magával ragadott a demokratikus vitakultúra.

Hetek óta a transzparenszek bővületében élek. Mindennap újabb és újabb nagygyűlések, vitaestek, infók, bejáratott és már-már érthetetlen rövidítések a falakon. Hogy menjek, ne hagyjam annyiban, ne engedjem, hogy bármi is tisztázatlan maradjon: a nyugatnémet állampolgár akár naponta konfrontálódhat társadalmi problémáival. Önmagának mindenki fokozott vitatudatában van. Hétfőn atomenergia, kedden idegengyűlölet, szerdán recycling, csütörtökön feminizmus, pénteken magzatelhajtás.

A vita Göttingenben évről évre november 17-én tetőzik. Jönnek a szélsőjobbosok, majd a szélsőbalosok, a tartományi rendőrség erősítést hozat. Kérdés, ki ölte meg Conny-t? Aki az 1989 november 17-i zavargásokon egy autó elé szaladt. Elsőnek mindig a boltosok foglalnak állást: beszögezik a kirakatokat. Aztán megkezdődik a tüntetés, amely védőszentjének halálával saját hagyományát látszik életben tartani. Azzal mindenki egyetért, hogy végső soron a rendőrök kergették Conny-t az autó elé. De a dolog mégsem ilyen egyszerű, mert ők meg egy balos-jobbos „párbeszédet” zavartak meg. A jobbos tehát a balosra is haragszik és megfordítva. Máig nem sikerült rájönnöm, hogy ki zavarja meg a másik tüntetését, s tulajdonképpen hová tartozott Conny. Annyi biztos, hogy gyalázatosan odaveszett. Bár azt a kérdést sem ártana megvitatni, hogy miért van szükség városi sebességkorlátozásra.

Mindeddig derűsen figyeltem helybéli idegenségemet. A vitával is csak úgy van, mondtam magamnak, mint a környezetvédelemmel, amit a kereskedelemnek sikerült tökéletesen bekebelez-

nie: az összes műanyag újrafeldolgozható, sőt a logikának megfelelően egyre feldolgozhatóbb, akár a napról-napra édesebb milka-csokoládé. Tartósítószer sincs már semmiben, csupán „természetes” meg „identikus” anyagok: a vegyipar is csak Isten teremtménye. A supermarketben kapható előre csomagolt tojás, meg csomagolatlan is, amihez odakészítették a kartont. Lehet beleszedni, sugallja az új konzum-anakronizmus. Ahogy a göttingeni piac sem más mint a kereskedők kivonulása az utcára, mert „így frissebb az áru”. Úgy gondoltam tehát, hogy a vitakultúra is csak rendszerimmanens, napról-napra tisztább tudatok szembesülése a változatlan helyzettel. Vettem hát egy tipikus télikapátot, szortírozom a szemetet és arcom rezdülése nélkül kanalazom a húsokra fröccsentett generálszöszokat. Csendben elvegyültem.

A minap mégis áttörtem az idegen nyelvvel magamra vett gyermekded burkot. Jellegzetes bölcsészbuli volt. Négyen beszélgettünk, egy feminista érdekeltsgű szociológuslány, egy félporthugál szépség, jómagam, s vendéglátónk, Natasa. Hogy-hogynem a férfi-női kapcsolatokra terelődött a szó. A szociológus a munkavállaló nők öregkori kilátásait taglalta. Úgy vélte, hogy a női foglalkozások még mindig nincsenek azonos bérszinten a jellegzetesen férfimunkakörökkel. Egyedülálló nőknek változatlanul nincs esélyük békés nyugdíjas életre, mert amit kapnak, nem elég hozzá. Férfitámasz nélkül pénzügyileg nem megy. Másrészt gondoljak a kisgyermekes anyákra, mondta, akik választhatnak az otthonmaradással járó elszigetelődés és a munkavállalásból eredő túlterhelés között. Az előbbi nem perspektíva a tudatos élethez, utóbbi az élet rovására megy. Ellenvetésemre, hogy a halálozási statisztikák egyértelműen korábbi férfihalandóságot mutatnak, csak annyit felelt, várjam ki a végét! Natasa ezzel szemben azon a véleményen volt, hogy e kérdés megoldása és magyarázata elsősorban biológiai adottságokban keresendő, s hogy ő nem beszélne jogbéli egyenlőtlenségekről. Inkább egyenlőtlenségek egész soráról, melyek hol a férfi, hol a nő javára dőlnek el, s melyek végső egyenlege optimális. A női teherbírás ennek jegyében azon képességek közé tartozna, amelyekből a nő birtokol többet.

A portugál kortyolt egyet a durranós kupakú flensburgi pilzeniből, s megjegyezte, hogy az intézményesített alá- és fölérendeltség alapján tarthatatlan, s hogy e kényszer további következménye, hogy a férfi sem bírja erővel a ráháruló eltartási terheket. Ő a

magya részéről környezetében fokozódó szereptudathasadásokat lát jelentkezni, s a mindig csak egy szerepre korlátozódó férfiak sajátos konzekvenciák levonására készítetik. Ha ez ugyanis így van, több férfira van szükség, hogy valamennyi igényét kielégítsék. Jól el tudja tehát képzelni, hogy másba szerelmes, mint akivel színházba megy, s megint mással folytat igényes beszélgetéseket, s bár ő alapvetően féltékeny fajta, e fordított szituáció ellen, tekintettel a kényszerítő társadalmi körülményekre, nem lehet kifogása. Amire a szociológus hozzátette: az ilyen próbálkozások férfioldalon a büszkeségre való hivatkozással bizony erős tiltakozásba ütköznenek.

Helyeslően bólogattam, s a témát filozófiai, vagy inkább pszichológiai síkra terelendő, azt válaszoltam, nincs kifogásom az ötlet ellen, bár úgy vélem, tiltakozások ez esetben inkább női oldalról lennének várhatók. A büszkeség mindig pillanatnyi felindulás műve, s belátásba fordítható. A magam részéről el tudom képzelni e fordított háremmodellt, igaz nem az általa megjelölt vertikális módon, hanem horizontálisan. Ennek értelmében a férfiak nem tudásban különböznének egymástól, (bár a ház körüli javítanivalókról szívesen lemondok), sokkal inkább időbeosztásban. Tudvalévő tettem hozzá, hogy a férfiak érzelmi és társas élete intenzív, de szaggatott, míg a nőké tartós folyamatosságnak örvend. Ha három férfit képzelünk el egy nő balján, nem kizárt az órák olyan összeállításának lehetősége, amelynek segítségével a nő folyamatosan a ráeső férfiak intenzív érzelmi és szellemi állapotaiból részesedik, míg a hullámvölgyek valamennyi résztvevő szabad magábamerüléséhez állnak rendelkezésre. Ismeretes az a féltékenységi, mely sok esetben a szeretett hitves és a polgári foglalkozás űzésének szenvedélye között feszül. A három-az-egyhez modell lehetővé tenné, hogy szabadidejében valamennyi férfitpartner konfliktusmentesen eredjen dolga után.

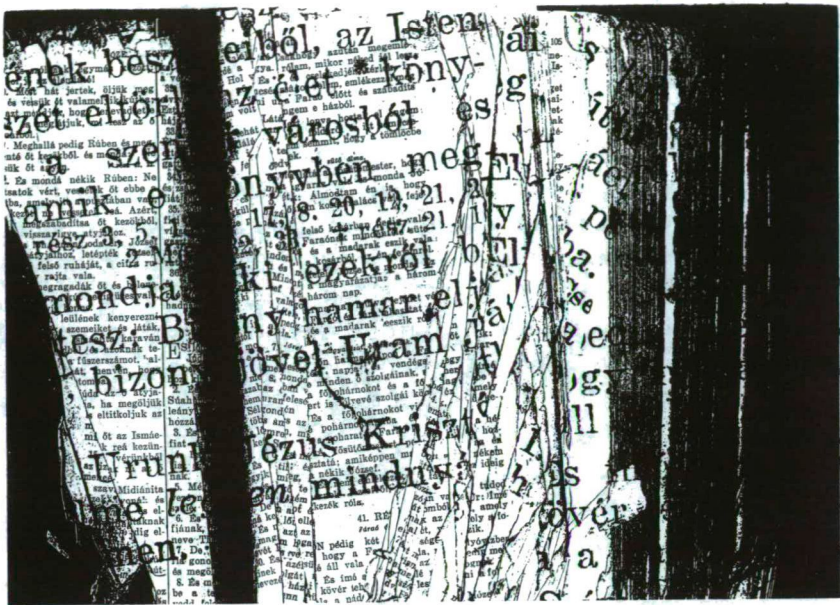
Eszmefuttatásomat megkoronázandó magam is húztam egyet a durranós flensburgiból. Azért a büszkeséget ő nem tudja ilyen egyszerűen helyrerakni, mondta a szociológus. El tudom-e képzelni, hogy a három férfi megférjen egymással? Ennek kivitelezésére csak néhány tudati lépésre van szükség, válaszoltam. Elég hozzá felszámolnunk a nyugati civilizáció háziasszony-modelljét, mit elsősorban a női otthonteremtési ösztön hozott létre, és érvényt adnunk helyette a romantika femme fatale-jának, akinek hódolóit — s erre talán nem koncentrált eléggé a motívumkutatás — látens

szolidaritás forrasztja egybe. Hangozzon bár utópikusan, de az igényes választás szoros kollegialitáshoz, akár mély férfibarátságokhoz is vezethet, mondtam, s ez méltó arra, hogy felvegyük jövőbeli célkitűzéseink sorába.

Az est további része ilyen és ehhez hasonlatos témákkal telt. Mindenről volt véleményünk. Az egyre növekvő tumultusban kicseréltük gondolatainkat a gyermeknemzésről, majd a történelemre kanyarodván a német kérdésről, az idegengyűlöletről és a növekvő munkanélküliségről beszélgettünk. Végül a kései órákban, amikor az ember a zajosabb sörről a csendes konyakozásra tér át, arról, hogy miért is jó Göttingenben lenni. Miért is?

Göttingen

Hárs Endre

Zsombori Ervin munkája